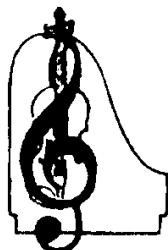

culturele
ANBI

381e concert

Woensdag 15 maart 2017
20.00 uur

SCHUMANN QUARTETT

Erik Schumann, viool
Ken Schumann, viool
Liisa Randalu, altviool
Mark Schumann, cello

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

*Onze concerten worden mede mogelijk
gemaakt door een bijdrage van de
Gemeente Deventer in het kader
van een 'Kleintje Cultuur'*

PROGRAMMA

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
Strijkkwartet in F gr. t., KV 590 (1790)
Allegro moderato
Allegretto
Menuetto: Allegretto
Allegro

Alfred Schnittke (1934-1998)
Strijkkwartet nr. 3 (1983)
Andante
Agitato
Pesante

pauze

Giuseppe Verdi (1813-1901)
Strijkkwartet in e kl. t. op. 67 (1873)
Allegro
Andantino
Prestissimo
Scherzo Fuga: allegro assai mosso

Het **Schumann Quartett** werd in 2007 opgericht door de broers Erik, Ken en Mark Schumann. Sinds 2012 maakt altvioliste Liisa Randalu deel uit van het ensemble. Het kwartet studeerde bij het Alban Berg Quartett en Günter Pichler. Belangrijke coaches waren ook Harald Schoneweg, Eberhard Feltz, Rainer Schmidt en Henk Guittart. Kamermuziekpartners zijn o.a. Menahem Pressler, Sabine Meyer, Nicolas Altstaedt en Albrecht Mayer. Tot de (1ste) prijzen die het kwartet ten deel vielen behoren die van gerenommeerde, internationale concoursen te Osaka (2011), Graz (2012) en Bordeaux (1913). Het kwartet treedt op in geheel Europa, Japan en Canada. Het speelde in o.a. het Concertgebouw Amsterdam en Wigmore Hall Londen. Concertbezoekers roemen, naast het artistiek/instrumentale spel, de intense communicatie tussen de spelers onderling en

met het publiek. Vanaf dit seizoen heeft het kwartet een tweejarige 'residency' aan het Lincoln Center in New York. Er bestaan veel radio-opnames van het kwartet en ook zijn er inmiddels cd's verschenen, met repertoire van de klassieken tot en met de moderneren. Deze repertoirekeuze zien we weerspiegeld in het programma van vanavond.

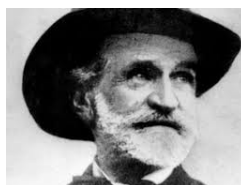
Mozart heeft laatste jaren van zijn leven veel tegenspoed gekend. Weliswaar werd hij in 1787 in Wenen tot 'hofcomponist' benoemd als opvolger van Gluck, maar slechts voor de helft van diens salaris. Hij hoefde er overigens maar weinig meer voor te doen dan het componeren van wat gebruiksmuziek. In die jaren overleden zijn vader Leopold en twee van zijn nog heel jonge kinderen. Bovendien kampte zowel hijzelf als zijn vrouw Constanze met veel lichamelijke kwalen en verbleef zij vaak langere tijd in een kuuroord wat veel geld kostte. Mozart ging in april 1789 dankbaar in op een uitnodiging van Prins Karl Lichnowsky voor een reis via Dresden naar Berlijn, waar Mozart werd voorgesteld aan Koning Friedrich Wilhelm II die een goed cellist was en hem opdracht verschafte tot het componeren van zes strijkkwartetten. Deze opdracht heeft Mozart nogal wat hoofdbrekens gekost en uiteindelijk zijn er maar drie kwartetten tot stand gekomen. Van die 'hoofdbrekens' is echter voor de luisteraar niets te merken: het zijn alle drie uitingen van volmaakt meesterschap uit Mozart's laatste scheppingsperiode, waarin de opdrachtgever wordt bedacht met een meer prominente rol voor de cello dan tot nu toe in het strijkkwartet gebruikelijk was. Norbert Loeser in zijn boek over Mozart uit 1953 over deze werken: *'Alles lijkt spelenderwijs te gebeuren, voegt zich met wonderbaarlijk gemak in elkaar, zodat de naïeve luisteraar niet vermoedt hoeveel knappe techniek is verwerkt in deze vrij en harmonieus stromende muziek. Het ingetogene, gedempte, gesluisde van Mozart's "late" stijl valt vooral op in kwartet KV 590, b.v. in het geheimzinnige coda van het eerste deel en het zeer beweeglijke perpetuum-mobile met ingehouden humor van de Finale; donker en licht vormen hier een volkomen nieuwe eenheid'*.

De Russische componist **Alfred Schnittke** is van Duitse afkomst. Hij werd geboren in Engels (Pokrovsk), een stad aan de Wolga en tot 1941 de hoofdstad van de toenmalige autonome Sovjet-republiek van de 'Wolga-Duitsers'. Zijn vader, journalist en vertaler, was geboren in Frankfurt; zijn moeder, in Rusland geboren en lerares Duits, was een Wolga-Duitse. In 1946 vestigt het gezin zich in Wenen, waar Alfred pianoles krijgt en begint met componeren. In 1948 keren ze terug naar Rusland en wordt Alfred leerling van een 'Speciale Muziekschool' van het Conservatorium in Moskou. Van 1953 tot 1958 studeert hij aan het Conservatorium vooral compositie, contrapunt en instrumentatie. Ook kreeg hij les van de uit Wenen afkomstige Philipp Herscovici, die leerling was geweest van Alban Berg en Anton Webern. Van 1962 tot 1972 was Schnittke leraar compositie in Moskou. Aanvankelijk werd zijn wijze van componeren sterk beïnvloed door Schostakovitsj. In de jaren zestig reisde hij zoveel als toen mogelijk was naar het Westen om kennis te nemen van de muziekstijlen aldaar. Zijn uiteindelijke concept van componeren noemde hij 'polystillistiek', een techniek waarbij vele stijlvormen worden gecombineerd, maar toch een origineel en persoonlijk idioom ontstaat. Hij hanteert invloeden van orthodoxe kerkmuziek, barok, klassieken, romantiek, jazz, popmuziek. Letterlijke citaten gebruikt hij niet vaak, wel 'stijlcitaten', met zelfspot door hem ook wel 'vervalsingen' genoemd. In 1982 liet hij zich in Wenen katholiek dopen. In 1989 werd hij docent aan de Hochschule für Musik in Hamburg, een jaar later kreeg hij ook de Duitse nationaliteit. Hij schreef muziek bij meer dan 60 films en deze muziek geeft inzicht in zijn ontwikkeling als componist. Hij componeerde meer dan 20 werken voor orkest, soms symfonie of concerto grosso genoemd, 4 pianoconcerten, 4 vioolconcerten, 2 celloconcerten en enkele opera's waaronder 'Life with an Idiot' (libretto Jerofejev), die in 1992 zijn zeer succesvolle première beleefde door de Nederlandse Opera. Sinds 1985 worstelde Schnittke met een zeer zwakke gezondheid, maar die première in Amsterdam heeft hij wel persoonlijk kunnen bijwonen. Hij schreef veel kamermuziek w.o. 4 strijkkwartetten. Zijn cellosone uit 1978, opgedragen aan Natalia Gutman, werd tweemaal uitgevoerd in onze series: in 1997 door Dmitri Ferschtman en Mila Baslawskaja en in 2001 door Thorleif Thedéen en Roland Pöntinen. Schnittke's 3e strijkkwartet

opent met drie citaten: een 'zucht' uit het Stabat Mater van Orlando di Lasso, dan het hoofdthema van Beethovens Grosse Fuge en het muzikale monogram van Dmitri Schostakovitsj: D E s C H (H = B), waarbij de C en de B een octaaf hoger worden genomen waardoor het typische thema dat we kennen uit werken van Schostakovitsj (o.a. zijn 8e strijkkwartet) voor ons minder goed herkenbaar is. Deze elementen zijn de bouwstenen van Schnittke's 3e strijkkwartet en ze keren goed waarneembaar terug in alle drie delen, waarin het persoonlijk stempel van Schnittke steeds duidelijker wordt: 'autonome creativiteit binnen een traditie'.

Giuseppe Verdi heeft in zijn lange leven slechts drie puur instrumentale composities geschreven: een 'romanza senza parole', een wals en een strijkkwartet. Verdi vond instrumentale muziek niets voor een Italiaan; meer een aangelegenheid voor

Duitsers. Toen hij, logerend in Napels, plotseling niets te doen had daar door ziekte van een zangeres een reprise van Aïda moest worden uitgesteld, kreeg hij het spontane idee maar eens een strijkkwartet te schrijven om de tijd te doden. Hij liet het voor de grap uitvoeren in Hotel delle Crocelle op 1 april 1873 voor een stel vrienden. Daarna vergat Verdi het werk omdat hij het beschouwde als een 'niemendalletje'. Maar de spelers en degenen die het hadden gehoord bleven aandringen op publicatie en dat gebeurde in 1877. Dat Verdi zijn gevoel voor opera/theater niet verloochende blijkt al direct in het eerste deel waar fraaie lyrische thema's worden afgewisseld met heftige passages. Het Andantino in 3/4 maat trekt als een gracieuze loopdans voorbij, maar de idylle hiervan wordt meermalen onderbroken door dramatische

passages en mysterieuze thematiek, waarna het deel eindigt in een berustende sfeer. Het heftige Scherzo heeft een demonisch karakter, maar wordt afgewisseld door een schitterende serenadeachtige cantilene van de cello. Het kwartet wordt afgesloten met een wervelende fuga.

SEIZOEN 2017-18

Dinsdag 10 oktober 2017

Céleste Zewald, *klarinet* Matangi Kwartet
Klarinetkwintetten van C. M. Von Weber en Brahms, Haydn, strijkkwartet op. 76 nr. 4 ('Sonnenaufgang')

Woensdag 8 november 2017

Busch Ensemble (*pianotrio*)
Brahms nr. 3, Mozart KV 496, Schubert D898 (op.99)

Woensdag 13 december 2017

Lavinia Meijer, *harp* Peter Verduyn-Lunel, *fluit*
Mikhail Zemtsov, *altviool*
Christiaan Saris, *slagwerk*

o.a. TerVeldhuis, Philip Glass, Tan Dun, Debussy

Dinsdag 16 januari 2018

Quatuor Danel (*strijkkwartet*)
Beethoven op. 18 nr. 1, Smetana nr. 2,
Tsjaikovski nr. 3

Woensdag 14 februari 2018

Ronald Brautigam (*pianofortes uit div. periodes*)
Beethoven, 5 klaviersonates

Woensdag 14 maart 2018

Lenneke Ruiten, *sopraan*
Thom Janssen, *piano*
o.a. Reinaldo Hahn, Chausson, Britten,
Fanny Mendelssohn, Liszt

Woensdag 25 april 2018

Severin von Eckardstein and Friends
pianokwintetten van Weinberg (op.18) en
Dvořák (op. 81)

de folder ontvangt u begin mei

Voor concertprogramma's en recensies:
www.kamermuziek-deventer.nl